

to the practical needs of society. Explaining the general and specific laws of the organization of aviation terminology system at different stages of formation, studying their composition from the point of view of origin will contribute to the achievement of the appropriate level of language provision of the specified sphere, outlining links with other terminology systems. Scientific and technical terminology is a working tool for daily use, since knowledge of scientific and technical terminology and its ability to use it enables to effectively process the growing flow of foreign scientific information. The study found ways to get borrowed into English and defined languages that continue to fill up aviation terminology.

Key words: terms, borrowings, terminology, aviation terminology.

Светлана Радецкая,

Марина Севрюк

ФОРМИРОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ АНГЛИЙСКОЙ АВИАЦИОННОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ

В статье рассмотрены заимствования и создание новых терминов авиационной терминологии. Объектом этого становятся термины, языковые единицы, отражающие культурные особенности определенной этнической общности. Описаны основные этапы формирования авиационной терминологии английского языка, исследовано влияние языковых и внеязыковых факторов на состав английской авиационной терминологии. Самым важным мотивом для заимствований является осознание того, что другой язык может стать источником для новых событий. Современная авиационная терминосистема – сложная и разнообразная совокупность единиц, которые можно классифицировать по различным признакам, но прежде всего, по степени и характеру специализации ее единиц. В состав авиационной терминологии входят общетехническая и собственно авиационная лексика, зафиксирована не только в общеязыковых, но и специальных словарях. Актуальность темы работы обусловлена социальной и лингвистической потребностью в многоаспектном исследовании формирования и функционирования авиационной терминосистемы. Всестороннее рассмотрение данной терминосистемы обусловлено прежде всего практическими потребностями общества. Выяснение общих и специфических закономерностей организации авиационной терминосистемы на разных этапах становления, исследования их состава с точки зрения происхождения способствует достижению должного уровня языкового обеспечения указанной сферы, определит связи с другими терминосистемами. Научно–техническая терминология является рабочим инструментом ежедневного пользования, поскольку знания научно-технической терминологии и умение пользоваться ею позволяет эффективно обрабатывать растущий поток иностранной научной информации. В исследовании выявлены пути попадания заимствований в английский язык и определены языки которые, как и раньше, пополняют авиационную терминологию.

Ключевые слова: термины, заимствования, терминообразование, авиационная терминосистема.

УДК 811.161.2'27-26: 316.1

Ірина Фаріон
(Львів)

МОВНО-ОСВІТНІ ПРІОРИТЕТИ В ДІАХРОНІЇ: ЛЬВІВСЬКЕ БРАТСТВО НАПР. XVI – ПОЧ. XVII СТ.

У статті йдеться про мовні засади освітнього процесу у Львівській братській школі напр.к. XVI – поч. XVII ст. та місце і роль у цьому процесі руської (староукраїнської) мови. Теперішні космополітичні процеси в мовно-освітньому просторі України спонукають

дослідити й осмислити історичний мовно-освітній контекст у передмодерну добу – час творення національних держав Європи і національно-визвольні змагання України, що завершилися для нас втратою національної держави.

Наша мета на цьому стислому історичному матеріалі показати згубність і безперспективність ксенофільського вибору мовно-освітнього простору з проекцією на теперішні аналогічні процеси. Серед завдань аналіз перших теоретичних посилів про освітню мовну політику того часу та реалізація її в найстарішому Львівському ставропігійському братстві.

У статті розкрито переважний ксенофільський тримовний греко-латинсько-слов'янський характер тодішньої освітньої системи. Диференційованість понять слов'янської та руської (староукраїнської) мови хоч і зазначена у Статуті Львівської школи, але викладання руською (староукраїнською) мовою, як і самої руської (староукраїнської) мови, не вписувалося ні в політичний контекст поневоленого життя Руси-України у складі Речі Посполитої, ні понад то у контекст колонізованого розвитку етнічної самосвідомості духовної еліти та загалу. На вторинність руської (староукраїнської) мови вказує мізерне видання руськомовної літератури, попри незаперечну першість львівської братської друкарні у видруковій руськомовних декламаційно-драматичних жанрів. Це і було наслідком усестанового характеру навчання як неминучого впливу на привнесення руської (староукраїнської) мови у навчальний процес, що через колоніальні обставини та поневолену свідомість освітнього проводу не міг стати рідномовним. Ці ж проблеми спостерігаємо сьогодні.

Ключові слова: староукраїнська (руська) мова, Львівське ставропігійське братство, ксенофільська освіта, мовні пріоритети, мовна комунікація.

Теперішні космополітичні процеси в мовно-освітньому просторі України спонукають дослідити й осмислити історичний мовно-освітній контекст у передмодерну добу – час творення національних держав Європи і національно-визвольні змагання України, що завершилися для нас бездержавною катастрофою на понад 350 років.

Наша мета на цьому стислому історичному матеріалі показати згубність і безперспективність ксенофільського вибору мовно-освітнього простору з проекцією на теперішні аналогічні процеси. Серед наших завдань аналіз перших теоретичних розмислів про освітню мовну політику того часу та реалізація її в найстарішому Львівському ставропігійському братстві.

До найвідоміших праць про Львівське братство належать численні розвідки історика Я. Ісаєвича [3; 4; 5; 6], які стали фактичним каноном у цій проблематиці, що, на нашу думку, потребує перегляду і переосмислення в контексті політично неупереджених ідей творення української нації та самостійної держави. Переконливу фактологічну базу з цієї проблематики подає видатний історик М. Грушевський [2]. На виняткову увагу заслуговують всеохопні історичні розвідки К. Харламповича ще наприкінці XIX століття і сучасного історика церкви, доктора богослов'я Д. Блажейовського [8, 1]. Натомість ми у цій розвідці зосереджуємо основну увагу на мовній основі тодішньої освіти, зокрема, на місці староукраїнської (тоді руської) мови в освітньому процесі.

Закономірно, що перші теоретичні розмисли про українську (руську) освіту пов'язані з провідними діячами братського і церковного руху – київським митрополитом М. Рогозою та анонімним автором твору «Пересторога». В «Окружному посланні» митрополита Рогози 1592 року йдеться про доставу підручників Львівському ставропігійському братству і заснування греко-слов'янської школи та друкарні при відновленій після пожежі Успенській церкві [Ак. ЗР, с 42].

У «Пересторозі» (бл. 1605–1606 рр.) зауважено, що саме занепад власної освіти призвів до державної руїни: «...бо коли би были науку міли, тогда бы за невідомостію своєю не пришли до таковыя погибели», яка полягає найперше у перейманні чужої школи та віри: «Читаючи кроники Польскіе знайдешь о томъ достаточні, якъ Поляци Рускіе паньства

пообсідали, поприятелівшись з ними, и, царські цурки свої за Русиновъ давши, через них свої обычаї оздобные и науку укоренили, такъ, ижъ Русь посполитовавшись з ними, позавиділи ихъ обычаемъ, ихъ мові и наукамъ, и, **не маючи своїхъ наукъ, у науки Римські свої діти давати почали:** которые зъ науками и віри ихъ навыкли, и такъ по малу-малу науками своїми все паньство Руское до віри Римской привели [...], и назвиска и имена собі поотмїняли, яко бы николи не зналися быти потомками благочестивыхъ прародителей своихъ» [Ак. ЗР, с. 204–205]. Як бачимо, і в документі братства, і в міркуваннях діячів братського і церковного руху аналіз ситуації здійснено в протиставному дискурсі не лише з'ясування зовнішніх причин занепаду питомої освіти, але нагальної потреби її розвитку у супротиві до польсько-латинських шкіл.

Серед збережених архівних документів винятковою є «Підтвердна грамота львівського єпископа Тучапського Макарія статуту братства при церкві св. Миколи у Львові» за 28 грудня 1544 року [7, с. 241], тоді як Я. Ісаєвич першу братську школу датує не пізніше від останніх місяців 1585 року, про що йдеться у грамоті Йоакима від 15 січня 1585 року: «...хотять[...] мїщане Лвовськіе школу закладати для наученья дітемъ з христїанскимъ всякого стану, которые бы мїли учитися письма святого греческого і словенского...» [ПКК, с. 12]. Інше джерело констатує: «...року 1584, составиша училище въ градї Львовї при храмі Успенїя пречистыя Божїя Матере, Греческаго и Славенскаго писанїя ...» [Ак. ЮЗР, с. 181]. Як бачимо, про староукраїнську (руську) мову тут не йдеться.

Натомість на місце староукраїнської (руської) мови в навчальному процесі вказує перша фактична конституція братських шкіл «Порядокъ школьный, или уставъ Львовской Ставропигійской братской школы» (1586 р.), преамбула до якої, закінчення та деякі статті загального змісту написано церковнослов'янською мовою, а статті, що регулюють організаційну структуру заснованого братства, – староукраїнською (руською). На початку львівського «Порядку» першої редакції зазначено, що це «школа грецкая и руская», а вже у другій редакції: «училище греческого словенского писанїя» [2, с. 106], що засвідчує наголос на першорядності чужих мов та цінностей або ж виказує характерне сплутування слов'янської та староукраїнської (руської) мов як знак тої самої вторинності староукраїнської (руської) мови. Восени 1586 року до первісного «Порядку» додано постанову, де зазначено «...грожане львовскии, желающе имїти строенїе изрядное во училище, в нем же учащим писанїю словенску и руску...» [2, с. 108–109], де чітко диференційовано дві мови. Зазначено й те, що учні мають вивчати діалектику, риторику та інші філософські науки *руською* мовою: «...**руськимъ языкомъ списано, діалектику і риторику і ініе філософськіе письма, школе належачіе**» [3, с. 135]. Щодо суспільних приписів статуту, то найважливішим є четвертий пункт про станову рівність усіх перед наукою, а отже, неминуче привнесення до школи родинної мови: «Багатий над убогим в школі нічим вишиши не мають бити, толко самою наукою, плотїю же равни вси...» [ПБШ, с. 39].

Про *руськість* львівської школи спорадично свідчать записи на навчання нових учнів 1586–1590 рр.: «я Иванъ Богатырецъ, крамаръ, отдаю сына своего Михаила Стефану даскалу **русскому на науку словенско писма...**», «Карпа далъ сына своего Стецка до **школы русское на науку...**» [Арх. ЮЗР ч. 1, т. X, с. 57, 58]. Водночас маргінальний статус староукраїнської (руської) мови у школах аж ніяк не означав такої самої маргіналізації національного самоусвідомлення. Про це, зокрема, свідчить Проект промови до короля («Лямент»), складеної для послів Львівського братства на сейм (1609 р.), стрижневими словами якого є такі: «Полскии народ веспол з рускимъ єдного сут права, и єдни онера носятъ, орменскии зас свои особнии и жидове потом свои особини ряд и присуд мають. Утяжени естесмо ми, народ рускии, от народа полского ярмом над египтскую неволю, же нас леч без меча, але горши, ніж мечем с потомстви вигубляют, заборонивши нам пожитков и ремесл обходовъ вшеляких, чим би толко человек жив бити могл, того **неволен русин на приржонои земли своєи рускои уживати в том то рускомъ Лвовї**» [ПБШ, с. 34].

На думку В. Кречотня, у Львівській братській школі навчання провадили тодішньою українською книжною мовою (себто староукраїнською), а вивчали церковнослов'янську,

грецьку, латинську і польську мови. За джерелами, що опрацював Я. Ісаєвич, у другій половині XVII ст. у Львові навчання провадили *руською* (у його розумінні українською та церковнослов'янською) і латинською мовами [УЛ XVII ст., с. 514; 3, с. 160]. Проте нам переконливішою видається думка К. Харламповича про те, що польську та латинську мови вивчали у школі, а сам навчальний процес тривав слов'янською та грецькою мовами, і так було до кінця XVII ст. [8, с. 308]. Помилковою вважаємо думку М. Грушевського про те, що, створюючи грецько-слов'янську граматику, автори начебто передбачали «*граматизацію слов'янської й «простої руської мови»*» [2, с. 110]. «*Грамамузували*», звісно, грецьку і слов'янську мови, про що свідчить «*Грамматика доброглаголивого еллино-славенского языка...*» (1591 р.), а підручника чи граматики *руської мови* видано так і не було.

Чи не найбільше світла на мовну комунікацію у школі проливає так звана «програма науки», створена восени 1586 року, за якою діти не мають спілкуватися між собою *простою мовою*, а лише слов'янською та грецькою, хоч можуть на запитання слов'янською відповідати *простою мовою* і читати нею світські науки, на зразок риторики та діалектики [2, с. 109].

В окружному посланні 1608 року львівські братчики чітко виписали чужомовні освітні пріоритети: «...школу наук християнских, кгрецких и словенских, детем нашим всем посполите фундувати, иж бы, пиючи в чужих студницах воды наук иноязыческих, веры своей неотпадали, за чим праве и всенародное згинение барзо близко ходит» [Арх. ЮЗР, ч. 1, т. XII, с. 527]. У цьому намірі зовсім не йдеться про староукраїнську (руську) мову, однак наголошено на основній потребі зберегти свою віру, що ототожнювалася на ту пору з руською (українською) етнічністю.

Отже, у Львівській братській школі на першому плані було вивчення слов'янської мови. Ревнителі християнства були певні, що збереження православної віри і українського (руського) народу обумовлено збереженням церковнослов'янської мови. Друге місце посідала грецька мова, яку сприймали як мову країни звідки прийшло до нас християнство. Вивчення грецької мови зумовлено настійною потребою провадити листування зі східними ієрархами. Вивчення латинської мови диктували потреби часу, позаяк ця мова була не лише ключем до науки того часу, а разом із тим мала провід не суспільне значення: це була мова освічених верств суспільства. Однак цій мові було відведене дуже скромне місце. Щодо польської мови, то відомостей про викладання її у Львівській братській школі не маємо [Арх. ЮЗР, ч. 1, т. XII, с. 56–57].

Зазначені мовні пріоритети виказує інвентарний опис бібліотеки Львівського братства, де абсолютну більшість становить релігійна література слов'янською мовою, на зразок Євангелій, Апостолів та ін. (60 позицій), а також 25-х польськомовних, 20-х латинських і 7-х грецьких книг різного спрямування – релігійного та наукового [ПБШ, с. 30–33]. Звідси випливає слушне риторичне запитання Д. Блажейовського: «*Повинна була виховувати Львівська братська школа. Але яке ж виховання вона давала, коли її студенти вітали новоіменованого митрополита Петра Могилу [1633 р. – авт.] польською мовою. А братчики, виховані у власній, школі писали протоколи своїх засідань польською мовою*» [1, с. 329].

Вже на 1587 рік при братстві діяла друкарня [Арх. ЮЗР ч. 1, т. XII, с. 78]. Важливим для функціонування староукраїнської (руської) мови був дозвіл Константинопольського патріярха Єремії 1589 року друкувати у братській друкарні не лише релігійну, але і світську літературу [ПКК, с. 17]. 1592 року польський король Сигізмунд III на прохання князя К. Острозького підтверджує всі права та привілеї Львівського братства «*на встановлення школи, де б навчались вільних наук, і друкарні для друкування книг, яка була здавна при цій церкві встановлена...*» [ПНГ, с. 58]. Надалі польські королі системно підтверджували ці писані латинською мовою привілеї впродовж усього XVII ст., як і, до речі, характерний привілей короля Сигізмунда Августа від 20 травня 1572 року про зрівняння української громади Львова в політичних та економічних правах з католицькою громадою міста (1649, 1669, 1676, 1697, 1700 pp.) [ПНГ, с. 64, 70, 73, 76, 80].

Частковим утіленням цих привілеїв і видавничої стратегії (йдеться про використання староукраїнської (руської) мови) стали первістки видавництва – грамота Константинопольського патріарха Єремії і грамота Берестейського собору 1590 року, а відтак збірник віршів на честь митрополита М. Рогози «Просфонима» зукраїнізованою церковнослов'янською та грецькою мовами і перша наукова граматична праця «Грамматика доброглаголивого еллинословенского языка» (1591 р.) [5, с. 205–206]. Показовим з погляду використання староукраїнської (руської) та церковнослов'янської мов став виданий збірник «О воспитанії чад» (1609 р.), основна частина якого містить церковнослов'янський переклад повчань отців церкви. Проте найважливішою для нас є руськомовна віршована передмова, що за своїми освітніми ідеями перегукується з думками у «Пересторозі»: з науки, немов з джерела, «*все доброє походить*», а занедбання українським народом «*науки*» (тобто шкільної освіти) викликає «*неряд і все злоє*» [ПБШ, с. 51].

Позаяк невід'ємною ознакою шкільного життя були декламації та п'єси, то саме Львівській братській друкарні належить першість у виданні руськомовних декламаційно-драматичних жанрів: П. Беринди «Вірші на рождство Господа Бога ...» (1616 р.), А. Скульського «Вірші Хрістос Пасхон Григорія Богослова» (1630 р.) та Й. Волковича «Размышляне о муці Христа Спасителя» (1631 р.).

Попри те, впродовж 1586–1616 рр. тексти *простою мовою* становили всього 8.5% продукції всіх українських друкарень, у 1616–1645 рр. – 9.1%, а починаючи з 30-х років XVII ст., братство обмежалося друкуванням традиційних церковнослов'янських літургійних книг і молитовників. Навіть передмови і післямови до певних книг, зокрема до Чотириєвангелій, друкували церковнослов'янською [6, с. 389, 391; 3, с. 184]. Серед найвідоміших львівських видавців, що клопотав про друк староукраїнською (руською) мовою, був М. Сльозка, який 1638 року отримав у короля Владислава IV привілей на друкування «*русско-славянскихъ книгъ*», а потім і в П. Могили 1639 року [Арх. ЮЗР ч. 1, т. XII, с. 95]. Однак це зовсім не означає, що друкарня М. Сльозки прийняла руськомовні пріоритети. Відомо 38 книг надрукованих у його типографії до 1648 року, з яких 26 – латиницею [4, с. 102].

Отже, освітня система на ту пору мала переважний ксенофільський тримовний греко-латинсько-слов'янський характер; диференційованість понять слов'янської та руської (староукраїнської) мови хоч і зазначена у Статуті Львівської школи, але викладання староукраїнською (руською) мовою, як і самої староукраїнської (руської) мови, не вписувалося ні в політичний контекст поневоленого життя Русі у складі Речі Посполитої, ні понад то у контекст колонізованого розвитку етнічної самосвідомості духовної еліти та загалу. Водночас єзуїтські школи, що заповнили Річ Посполиту від 1565 року, у молодших класах безоплатно навчали рідної мови учнів – польської і лише згодом переходили до вивчення латинської [7, с. 244]. На вторинність староукраїнської (руської) мови вказує мізерне видання руськомовної літератури, попри незаперечну першість львівської братської друкарні у видрукові руськомовних декламаційно-драматичних жанрів. Це і було наслідком усестанового характеру навчання як неминучого впливу на привнесення староукраїнської (руської) мови у навчальний процес, що через колоніальні обставини та поневолену свідомість освітнього проводу не міг стати рідномовним. Той чинник і досі фатально відображається на наших освітніх пріоритетах, де українська мова, хоч і державна, не панує повсюдно в навчально-науковій царині і не визначена як беззастережна умова проведення освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блажейовський Дмитро. Берестейська ре-унія та українська історична доля і недоля / Дмитро Блажейовський. – Львів: Каменярь, 1995. – Т. 1. – 646 с.
2. Грушевський М. С. Історія української літератури: В 6 т. 9 кн. Т. VI. Кн. 1 // [упоряд., приміт. С. К. Росовецького] / М. С. Грушевський. – К.: Либідь, 1996. – 264 с.

3. Ісаєвич Я. Д. Братства та їх роль в розвитку української культури XVI–XVII ст. / [Відповід. ред. Ф. І. Стеблій] / Я. Д. Ісаєвич. – К.: Наук. думка, 1966. – 249 с.
4. Ісаєвич Я. Д. Преемники первопечатника / Я. Д. Ісаєвич. – М.: Книга, 1981. – 190 с.
5. Ісаєвич Я. Д. Издательская деятельность Львовского братства в XVI–XVIII веках / Ісаєвич Я. Д. Б.м. и г. Оттиск: Сборник «Книга», вып. 7. – С. 199–238.
6. Ісаєвич Ярослав. Українське книговидання: витоки, розвиток, проблеми / Я. Д. Ісаєвич. – Львів: І-т україно-ва ім. І. Крип'якевича НАН України, 2002. – 520 с.
7. Нічик В. М., Литвинов В. Д., Стратій Я. М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні (XVI – поч. XVII ст.) / [відп. ред. В. С. Горський] / В. М. Нічик, В. Д. Литвинов, Я. М. Стратій. – К.: Наук. думка, 1990. – 384 с.
8. Харлампович К. Западнорусские православные школы XVI и начала XVII века, отношение их к инославным / К. Харлампович. – Казань, 1898. – 524 с.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

Ак. ЗР – Акты, относящиеся к истории Западной России, собр. и изд. археограф. ком. – С.-Пб., 1851. – Т. IV. – 375 с.

Ак. ЮЗР – Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России, собр. и изд. археограф. ком. – С.-Пб., 1865. – Т. II. – 287 с.

Арх. ЮЗР – Архивъ Юго-Западной России, изд. вр. ком. для разбора древнихъ актовъ ... въ Югозападной России. – К., 1904. – Ч. I. – Т. X. – 967 с.

Там само. – Ч. I. – Т. XII. – 748 с.

ПБШ – Пам'ятки братських шкіл на Україні: кінець XVI – початок XVII ст. Тексти і дослідження / [ред. В. І. Шинкарук, В. М. Нічик, А. Д. Сухов]. – К.: Наук. думка, 1988. – 566 с.

ПКК III – Памятники, изд. Киевскою ком. для разбора древнихъ актовъ. – Киевъ: Тип-я Императорскаго Ун-та Св. Владимира, 1898. – 616 с.

ПНГ – Привілеї національних громад міста Львова (XIV–XVIII ст.) / [упорядн. М. Капраль, наук. ред. Я. Дашкевич, Р. Шуст]. – Львів: МГКО «Документальна скарбниця Львова» та ін., 2000. – 576 с.

УЛ XVII – Українська література XVII ст.: Поезія. Драматургія. Белетристика / [упоряд., приміт. і вступ. стаття В. І. Кречотня; ред. О. В. Мишанич]. – К.: Наук. думка, 1987. – 608 с.

Iryna Farion

LANGUAGE AND EDUCATIONAL PRIORITIES IN DIACHRONY: LVIV DORMITION BROTHERHOOD IN THE END OF THE XVI – BEGINNING OF THE XVII CENTURY

The article covers language fundamentals of the educational process in Lviv Dormition Brotherhood School in the end of the XVI – beginning of the XVII century and the place and role of Old Ukrainian (Ruthenian) language in this process.

Present-day cosmopolitan processes in the language and educational domain of Ukraine encourage exploring and interpreting historical language and educational context in the pre-modern age – the period of national states building in Europe and national liberation in Ukraine that concluded in the loss of a national state for us. Our *aim* is to show on this brief historical material the harmfulness and hopelessness of a xenophilic choice of the language and educational domain with projection on present-day analogical processes. Among the *tasks* – analysis of the first theoretical references on educational and language policy of that time and its realization in the oldest Lviv Stauropegion Brotherhood.

The article reveals the overwhelming xenophilic three-language Greek-Latin-Slavic character of the educational system of that time. Though differentiation of notions of Slavic and Ruthenian (Old Ukrainian) language is specified in the statute of Lviv School, teaching in Ruthenian (Old Ukrainian) language as well as Ruthenian (Old Ukrainian) language teaching does not comply with the political context of the enslaved life of Rus-Ukraine in the structure of the Polish-Lithuanian Commonwealth, much less with the colonized development of the ethnic self-consciousness of ecclesiastic elite and the public. Secondariness of Ruthenian (Old Ukrainian) language is indicated in miserly publication of Ruthenian language literature notwithstanding the unconditional superiority of Lviv Dormition Brotherhood printing house in printing Ruthenian language declamatory and drama genres. This was

the consequence of all-class character of learning as an inevitable influence on bringing of Ruthenian (Old Ukrainian) language in the learning process that due to colonial circumstances and enslaved consciousness of educational lead could not become native-speaking. These very problems are observed nowadays.

Key words: Old Ukrainian (Ruthenian) language, Lviv Stauropegion Brotherhood, xenophile education, language priorities, linguistic communication.

Ирина Фарион

ОБРАЗОВАТЕЛЬНО-ЯЗЫКОВЫЕ ПРИОРИТЕТЫ В ДИАХРОНИИ:
ЛЬВОВСКОЕ БРАТСТВО В КОН. XVI – НАЧ. XVII ВЕКА

В статье исследуются языковые основы образовательного процесса во Львовской братской школе в конце XVI – нач. XVII вв., а также место и роль в этом процессе русского (староукраинского) языка. Современные космополитические процессы в языковом и образовательном пространстве Украины побуждают исследовать и осмыслить исторический языковой и образовательный контекст исследуемого времени, то есть эпохи создания национальных государств Европы и национально-освободительных состязаний Украины, которые завершились для нас потерей национального государства.

Наша цель на этом сжатом историческом материале показать губительность и бесперспективность ксенофильского выбора языкового и образовательного пространства с проекцией на нынешние аналогические процессы. Среди заданий анализ первых теоретических посылов об образовательной и языковой политике того времени и реализация ее в самом старом Львовском ставропигийском братстве.

В статье на примере деятельности братства раскрыто подавляющий ксенофильский трехязычный греко-латинско-славянский характер образовательной системы того времени. Дифференцированность понятий славянского и русского (староукраинского) языка хотя и отмечено в Уставе Львовской школы, но преподавание на русском (староукраинском) языке, как и самого русского (староукраинского) языка, не вписывалось ни в политический контекст порабощенной жизни Руси-Украины в составе Речи Посполитой, ни более того в контексте колонизируемого развития этнического самосознания духовной элиты и общественности. На вторичность русского (староукраинского) языка указывает минимальное издание русскоязыковой литературы, невзирая на неопровержимое первенство львовской братской типографии в издании русскоязычной декламационной и драматической литературы. Это и было следствием участия в образовательном процессе всех слоев общества как неминуемого влияния на привнесение русской (староукраинской) речи в образовательный процесс, который из-за колониальных обстоятельств и порабощенного сознания верхушки общества не смог стать процессом на родном языке.

Ключевые слова: староукраинский (русский) язык, Львовское братство, ксенофильское образование, языковые приоритеты, языковая коммуникация.

УДК 811. 11'132

Світлана Радецька,
Олександра Ходаковська
(Херсон)

**ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
ДІЛОВОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ МОРЕПЛАВСТВА**

У цій статті відображені основні характеристики офіційно-ділової кореспонденції мореплавства, її структури та лексичних одиниць. Особливості ділової кореспонденції